

การพัฒนาโมเดลการวัดคุณลักษณะความยึดมั่น ในความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทย

THE DEVELOPMENT OF A CIVIC ENGAGEMENT MEASUREMENT MODEL FOR THAI YOUTH

พนิดา ทองเงา ดอร์น*

Panida Thongngao Dorn*

สิทธิพงษ์ วัฒนานนท์สกุล**

Sittipong Wattananonsakul**

สิริวรรณ ศรีพหล***

Siriwan Sripahol***

* งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2561

* นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรจิตวิทยาประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

* Ph.D. Candidate, Applied Psychology, Graduate School, Srinakharinwirot University

* Email: 2ptpom@gmail.com

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และปริญญาเอก สาขาวิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

** Associate Professor, and Ph.D., Psychology, Srinakharinwirot University

** Email: sittipongw@gs.wu.ac.th

*** ศาสตราจารย์ และปริญญาเอก สาขาวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

*** Professor, and Ph.D., Education, Srinakharinwirot University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโมเดลการวัดคุณลักษณะความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอนจำนวน 928 คน ซึ่งมีอายุระหว่าง 17-21 ปี และกำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำนวน 4 แห่ง

ผลการวิจัยพบว่า โมเดลการวัดคุณลักษณะความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 8 ตัวบ่งชี้ดังต่อไปนี้ องค์ประกอบที่ 1 ความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองด้านพฤติกรรม ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ได้แก่ การมีความสามารถด้านพลเมืองการเข้าร่วมกลุ่มหรือองค์การ การมีความประสงค์ที่จะทำเพื่อส่วนรวมและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสาธารณะ องค์ประกอบที่ 2 ความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองด้านความรู้สึก ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ได้แก่ ความรู้สึกเกี่ยวข้องกับชุมชนและการเมือง และความรู้สึกตระหนักต่อหน้าที่พลเมือง องค์ประกอบที่ 3 ความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองด้านปัญญา ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ได้แก่ การมีความรู้ด้านพลเมือง และการมีเจตคติด้านพลเมือง ผลการวิเคราะห์ความตรงของโมเดลการวัดพบว่าโมเดลการวัดคุณลักษณะความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-square = 14.116, df = 9, p = .118, GFI = .991, AGFI = .966, SRMR = .022, RMSEA = .037)

คำสำคัญ: ความยึดมั่นในความเป็นพลเมือง เยาวชนไทย การวิเคราะห์องค์ประกอบ โมเดลการวัด

Abstract

This paper aims to study factor analysis and to develop a measurement model for civic engagement among Thai youth. The samples in this study, collected using the multi-stage random sampling method, consisted of 928 first year Bachelor's degree students from 4 universities in Bangkok metropolitan area and vicinity.

The results found that there were 3 factors and 8 indicators in the measurement model for civic engagement among Thai youth. The first factor was behavioral and derived from civic efficacy, group/organization membership, civic willingness, and civic participation. The second factor was affection, derived from community and political connections, and civic awareness. The third factor was cognition, derived from civic knowledge, and civic attitude. Furthermore, the results indicated that the measurement model for civic engagement among Thai youth fit with the empirical data. (Chi-square = 14.116, df = 9, p = .118, GFI = .991, AGFI = .966, SRMR = .022, RMSEA = .037)

Keywords: Civic Engagement, Thai Youth, Factor Analysis, Measurement Model

บทนำ

ความยั่งยืนมั่นคงของประเทศชาติส่วนหนึ่งย่อมเกิดจากการที่ประชาชนในชาติมีความสนใจที่จะสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้เกิดขึ้นกับสมาชิกภายในสังคม มีความเสียสละรวมทั้งเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ทั้งทางด้านการเมืองและสังคมเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีอันเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมโดยที่ไม่ได้คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้ง แต่สภาพความเป็นจริงแม้แต่ในสังคมตะวันตกก็ยังคงพบปัญหาที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางด้านพลเมืองอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งปัญหาดังกล่าวได้ผลักดันให้หน่วยงานและสถาบันต่างๆ ทำการแก้ปัญหาด้วยการส่งเสริมคุณลักษณะด้านความยึดมั่นในความเป็นพลเมือง หรือ Civic engagement ให้แก่ประชาชนเพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางด้านพลเมือง (Zaff, Hart, Flanagan, Youniss & Levine, 2001, p. 590) เนื่องจากบุคคลที่มีคุณลักษณะของความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองจะกลายเป็นพลเมืองที่มีความกระตือรือร้นต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม (Bobek, Zaff, Li, & Lerner, 2009, p. 616) นอกจากนี้สมาชิกภายในสังคมที่มีความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองเมื่อมาอยู่ร่วมกันจะเกิดความร่วมมือซึ่งกันและกันส่งผลก่อให้เกิดเป็นเครือข่าย และความสัมพันธ์ดังกล่าวจะกลายเป็นทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตยต่อไป (Hyman, 2002)

สำหรับประเทศไทยการพัฒนาคุณลักษณะด้านความเป็นพลเมืองให้กับประชาชนในชาติก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน ดังจะเห็นได้จากการที่คณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองได้จัดทำยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง พ.ศ. 2553-2561 ขึ้นเพื่อพัฒนาวีถีชีวิตพลเมืองสำหรับคนไทย โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ต่างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมคุณลักษณะดังกล่าวให้กับประชาชนเพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดีของครอบครัวกระทั่งถึงในระดับพลเมืองที่ดีของโลก (ทัศนวัลย์เนียมบุบผา, 2554, น. 4) อย่างไรก็ตาม ผลการสำรวจจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2559, น. 5) ที่ทำการสำรวจการใช้เวลาของประชากรในทุกๆ 5 ปีกลับพบว่า คนไทยที่มีอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปใช้เวลาทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมซึ่งเป็นการให้บริการแก่ชุมชน อาทิจากการให้การบำรุงรักษา การซ่อมแซม การทำความสะอาด และการทำงานอาสาสมัครอยู่ในระดับต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับการใช้เวลาในการทำกิจกรรมอื่นๆ ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนชาวไทยเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางด้านพลเมืองเพิ่มมากขึ้น การพัฒนาคุณลักษณะด้านความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองให้กับประชาชนจึงเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะช่วยทำให้คนไทยเห็นความสำคัญและกลับเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสาธารณะต่างๆ ทั้งทางด้านการเมืองและสังคมโดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าตนเอง

การศึกษาเรื่องความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองเดิมถูกรวมไว้เป็นเรื่องเดียวกันกับการมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองแต่ในปี ค.ศ. 1960 เป็นต้นมาได้มีการรวมเรื่องความเคลื่อนไหวทางด้านสังคมและให้ความสำคัญกับเยาวชนในฐานะผู้ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างความเปลี่ยนแปลงเข้าไปด้วย (Flanagan & Sherroad, 1998, pp.447-449) Adler & Goggin (2005, pp. 238-239) ทำศึกษาพบว่า การกำหนดความหมายของความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองขึ้นอยู่กับมุมมองของผู้กำหนดความหมาย โดยในแง่ของพฤติกรรมนั้นความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองเป็นการกระทำกิจกรรมอันใดก็ได้ การให้บริการแก่ชุมชนการร่วมมือร่วมใจกันเพื่อพัฒนาสังคมการเข้าไปมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง และการกระทำเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคม Zaff, Kawashima-Ginsberg & Lin (2011, pp. 275-276) ได้ให้ทัศนะที่ต่างออกไปว่าความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองไม่ควรเป็นเพียงแค่การกระทำแต่เพียงอย่างเดียวเนื่องจากพฤติกรรมต่างๆ อาจเกิดขึ้นจากเงื่อนไขหรือข้อกำหนดที่มาจากสิ่งแวดล้อมแต่ความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองเกิดจากการที่บุคคลมีความยึดมั่นผูกพันในกิจกรรมเหล่านั้นในระดับที่ลึกซึ้งมากกว่า ซึ่งเป็นอารมณ์ความรู้สึกผูกพันว่าเป็นหน้าที่ที่จงใจทำให้เขาเข้าไปมีส่วนร่วมกระทำพฤติกรรมทางด้านพลเมืองนั้นๆ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองเป็นแรงจูงใจหรือความต้องการที่ทำให้บุคคลสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีหรือเข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสาธารณะไม่ว่าจะเป็นด้านการเมืองหรือสังคมอันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยที่ไม่ได้คำนึงถึงผลประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับเป็นที่ตั้ง สำหรับการศึกษาด้านองค์ประกอบของความยึดมั่นใน

ความเป็นพลเมืองนั้นพบว่า Fredericks, Blumenfeld & Paris (2004) ได้ทำการศึกษาเรื่องความยึดมั่นผูกพัน (Engagement) โดยทำการวิเคราะห์องค์ประกอบของความยึดมั่นผูกพันในโรงเรียน (School engagement) แล้วพบองค์ประกอบความยึดมั่นผูกพัน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพฤติกรรม ด้านความรู้สึกรู้สึก และด้านปัญญา ซึ่ง Zaff, Kawashima-Ginsberg, Lin, Lamb, Balsano & Lerner (2011, p. 1208) ได้สนับสนุนให้ศึกษาองค์ประกอบของความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองตามแนวคิดของ Fredericks และคณะ (2004) สำหรับการวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยพบการศึกษาโดยตารุณี ทิพย์กุลไพโรจน์และวรวรรณิ แกม-เกตุ (2558) ที่ได้พัฒนาตัวบ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนกลางพบว่า องค์ประกอบของความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองของเยาวชนในช่วงวัยรุ่นตอนกลางนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านเจตคติ และด้านพฤติกรรม ซึ่งองค์ประกอบที่พบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ามิติความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองของเยาวชนไทยประกอบด้วยด้านพฤติกรรมและด้านภายในตัวบุคคลอันได้แก่ ความรู้สึกรู้สึกและปัญญาด้วย

ข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยก่อนหน้าทำให้เห็นว่าการพัฒนาและส่งเสริมคุณลักษณะด้านความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองให้กับประชาชนชาวไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเยาวชนนั้นเป็นสิ่งส่งผลกระทบทางบวกกับสังคมในภาพรวม ซึ่งการค้นหาวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมคุณลักษณะดังกล่าวให้กับเยาวชนชาวไทยจำเป็นต้องมีเครื่องมือการวัดที่เหมาะสม การศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้โมเดลการวัด (Measurement model) จะทำให้ทราบถึงองค์ประกอบคุณลักษณะชีวิตต่างๆ (ลิตธิพิงศ์ วัฒนานนท์สกุล, 2555) และนิยมใช้วิเคราะห์หาตัวชี้วัดทางจิตวิทยารวมทั้งสามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้ (ทิตฤดา โกชน-จันทร์ และลิตธิพิงศ์ วัฒนานนท์สกุล, 2560; ลิตธิพิงศ์ วัฒนานนท์สกุล, 2560) ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาหาวิธีการวัดองค์ประกอบความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองที่เหมาะสมและสามารถต่อยอดการศึกษาเรื่องคุณลักษณะความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองของเยาวชนชาวไทยให้ครอบคลุมในทุกช่วงระยะการศึกษาครั้งนี้ จึงมุ่งเน้นศึกษาองค์ประกอบความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย ซึ่งอยู่ระหว่างการศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 โดยจะทำการศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองตามแบบ Fredericks และคณะ (2004)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาโมเดลการวัดคุณลักษณะความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทย
2. เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดคุณลักษณะความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทย

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า Deci & Ryan (1991, pp. 44-58) ได้อธิบายถึงแรงจูงใจภายใน (Intrinsic motivation) ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและกระบวนการทางจิตใจของมนุษย์ เนื่องจากแรงจูงใจภายในจะทำให้มนุษย์เกิดความต้องการและกระทำพฤติกรรมนั้นๆ โดยที่ไม่ต้องมีสิ่งของหรือรางวัลจากภายนอกตอบแทน ทั้งนี้แรงจูงใจภายในจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมนุษย์สามารถเลือกที่จะกระทำหรือสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง (Self-determination) ไม่ใช่เกิดจากการถูกบังคับให้ทำ ซึ่งความยึดมั่นผูกพัน (Engagement) นั้นก็มีพื้นฐานมาจากแนวคิดโมเดลแรงจูงใจ (Self-system motivational model) ภายใต้ทฤษฎีการกำหนดตนเอง (Self-Determination Theory: SDT) ที่อธิบายว่า ความยึดมั่นผูกพันเกิดจากการที่มนุษย์ได้รับการเติมเต็ม (Fulfill) ในความต้องการพื้นฐานทางด้านจิตวิทยา 3 ด้าน ได้แก่ ความสามารถ ความมีอิสระ และความสัมพันธ์ กล่าวคือ เมื่อบุคคลรับรู้ว่าคุณมีความสามารถที่จะทำ มีอิสระที่จะได้เลือกทำ และได้ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ก็จะทำให้เกิดความยึดมั่นผูกพันซึ่งเป็นแรงจูงใจที่ทำให้บุคคลเกิดความต้องการหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติพฤติกรรมนั้นจนสำเร็จ (ปาจรีย์ หวังรุ่ง-กิจ,

ลิตทิพงษ์ วัฒนานนท์สกุล และสิริวรรณ ศรีพหล, 2561, น. 76) Fredericks et al. (2004, p. 60) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของความยึดมั่นผูกพันว่ามีอยู่ 3 ด้านประกอบด้วย 1) ด้านพฤติกรรม หมายถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมกระทำในเรื่องนั้น 2) ด้านความรู้สึก หมายถึงการมีความรู้สึกทั้งในแง่บวกและลบต่อเรื่องนั้น และ 3) ด้านปัญญา หมายถึงการใช้ความคิดเพื่อจัดการกับเรื่องนั้น สำหรับการวัดองค์ประกอบของความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองพบว่า การวัดองค์ประกอบไม่ได้มีรูปแบบเฉพาะเจาะจงที่ตายตัว โดยการกำหนดองค์ประกอบส่วนใหญ่เป็นไปตามนิยามที่ผู้วิจัยกำหนดความหมายไว้ แต่การกำหนดองค์ประกอบความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองแค่เพียงพฤติกรรมภายนอกเพียงอย่างเดียวอาจจะไม่เพียงพอ เนื่องจากความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองยังครอบคลุมไปถึงมิติภายในตัวบุคคลอันได้แก่ความรู้สึกและความรู้ด้วย (Zaff et al., 2011, pp.275-276) ดังนั้น เพื่อให้การกำหนดองค์ประกอบของความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองครอบคลุมในทุกมิติ จึงควรทำตามแบบ Fredericks et al. (2004) ที่ทำการวัดความยึดมั่นผูกพันในโรงเรียนและกำหนดองค์ประกอบของความยึดมั่นผูกพันออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพฤติกรรม ด้านความรู้สึก และด้านปัญญา (Zaff et al., 2011, p. 1208) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bobek et al. (2009) และ Zaff, Boyd, Li, Lerner & Lerner (2010) ที่ได้สร้างเครื่องมือวัดความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองโดยกำหนดองค์ประกอบครอบคลุมมิติทั้ง 3 ด้าน นอกจากนี้ ศรีบุญ หมั่นทรัพย์ (2551, น. 111) ได้สนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง โดยเน้นที่การทำให้ผู้เรียนเกิดพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัยสอดคล้องกับองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านของ Fredericks et al. (2004) ด้วย จากเหตุผลทั้งหมดดังกล่าวผู้วิจัยจึงพัฒนาโมเดลการวัดคุณลักษณะความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยขึ้น โดยกำหนดองค์ประกอบออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพฤติกรรม ด้านความรู้สึก และด้านปัญญา และทำการสังเคราะห์งานวิจัยในอดีตเพื่อแบ่งกลุ่มตัวบ่งชี้เข้าตามองค์ประกอบในแต่ละด้านดังต่อไปนี้ องค์ประกอบที่ 1 ความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองด้านพฤติกรรม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสาธารณะ (Bebiroglu, Geldhof, Pinderhughes, Phelps, & Lerner, 2013; Doolittle & Faul, 2013; Zaff et al., 2010) การเข้าร่วมกลุ่มหรือองค์กร (Lenzi, Vieno, Perkins, Santinello, Elgar, Morgan, & Mazzardis, 2012) การมีความสามารถด้านพลเมือง (Bebiroglu et al., 2013; Zaff et al., 2010) และการมีคุณสมบัติที่จะทำเพื่อส่วนรวม (Lenzi, Vieno, Sharkey, Mayworm, Scacchi, Pastore, & Santinello, 2014) องค์ประกอบที่ 2 ความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองด้านความรู้สึก ได้แก่ ความรู้สึกเกี่ยวข้องกับชุมชน และความรู้สึกตระหนักต่อหน้าที่พลเมือง (Bebiroglu et al., 2013; Bobek et al., 2009; Zaff et al., 2010) และองค์ประกอบที่ 3 ความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองด้านปัญญา ได้แก่ การมีเจตคติด้านพลเมือง (Doolittle & Faul, 2013) และการมีความรู้ด้านพลเมือง (Bebiroglu et al., 2013)

สมมติฐานการวิจัย

1. โมเดลการวัดองค์ประกอบของคุณลักษณะความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยประกอบด้วยองค์ประกอบด้านพฤติกรรม ด้านความรู้สึก และด้านปัญญา
2. โมเดลการวัดองค์ประกอบของคุณลักษณะความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ เยาวชนชาวไทยช่วงวันรุ่นตอนปลายที่มีอายุระหว่าง 17-21 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ นิสิตในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษา 2560 ด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) จากมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนรวมทั้งสิ้น 4 แห่ง ผู้วิจัย

กำหนดขนาดตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis) โดยใช้กฎของความชัดเจน (Rule of thumb) ของ Comrey & Lee (1992, p.217) และกำหนดขนาดตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) ตามแนวคิดของ Hair, Black, Babin & Anderson (2010, p.101) สำหรับการวิจัยในครั้งนี้สามารถเก็บข้อมูลที่สมบูรณ์จากกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจได้จำนวน 520 คน และกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันได้จำนวน 408 คน

การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยพัฒนาแบบวัดความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองตามแนวคิดของ Flanagan, Syvertsen & Stout (2007) แบบวัด Active and Engaged citizenship (Zaff et al., 2010) แบบวัด International Civic and Citizenship Education Study (Brese, Jung, Mirazchyski, Schulz, & Zuehke, 2011) และแบบวัด Civic Engagement Scale (Doolittle & Faul, 2013) ได้เป็นแบบวัดความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตั้งแต่ ตรงมากที่สุด ตรงมาก ปานกลาง ตรงน้อย และตรงน้อยที่สุด รวมทั้งสิ้นจำนวน 50 ข้อ จำแนกเป็นองค์ประกอบที่ 1 จำนวน 27 ข้อ องค์ประกอบที่ 2 จำนวน 11 ข้อ และองค์ประกอบที่ 3 จำนวน 12 ข้อ โดยแบบวัดผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านแล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IOC) ที่มีค่าระหว่าง 0.6-1.0 และนำแบบวัดที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับนิสิตระดับปริญญาตรีที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 คน และทำการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item-total correlation) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แล้วทำการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบวัด (Reliability) โดยการหาค่าความสอดคล้องภายในด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) พบว่ามีค่าความเที่ยงเท่ากับ .95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้ได้รับการอนุมัติให้ทำการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เลขที่ SWUEC/E-114/2560 จากนั้นผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความร่วมมือในการเข้าเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำนวน 4 แห่งแบ่งเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis) โดยจะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญ (Principal Component Analysis: PCA) และใช้การหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal rotation) ด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax method) แล้วพิจารณาค่าไอเกน (Eigen value) และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) และใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) เพื่อทำการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้วิธีการประมาณค่าความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum likelihood: ML) แล้วพิจารณาจากค่าไคสแควร์ (χ^2) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) ค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของค่าความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) (Jöreskog & Sörbom, 1996) อ้างอิงใน Wattananonsakul & Tuicomepee, 2014)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การพัฒนาโมเดลการวัดคุณลักษณะความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทย โดยทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรชี้วัดความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .140 - .636 โดยตัวแปรการมีความสามารถด้านพลเมืองกับตัวแปรความรู้สึกเกี่ยวข้องกับชุมชนและการเมืองเป็นคู่ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดจากการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นพบว่าเมตริกซ์สหสัมพันธ์ไม่เป็นเมตริกซ์เอกลักษณะ (Bartlett's Test: $\chi^2 = 12879.8$, $df = 1225$, $p = .000$) และมีค่าดัชนี โกเซอร์เมเยอร์-ออลคิน (KMO) เท่ากับ .938 แสดงว่าตัวแปรชีวิตความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองมีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์หองค์ประกอบต่อไปโดยผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงสำรวจของความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองพบว่า ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ โดยทุกองค์ประกอบมีค่าไอเกนเกิน 1 โดยทั้ง 8 องค์ประกอบสามารถร่วมกันอธิบายความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองได้ร้อยละ 57.632 รายละเอียดแสดงได้ ดังตาราง 1

ตาราง 1 องค์ประกอบและน้ำหนักองค์ประกอบความยึดมั่นในความเป็นพลเมือง

องค์ประกอบ	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
1. ความรู้สึกเกี่ยวข้องกับชุมชนและการเมือง หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับบุคคลอื่นนอกเหนือไปจากสมาชิกภายในครอบครัว รวมทั้งความรู้สึกที่มีต่อสถานที่ ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและระบบการเมืองในชุมชนที่ตนเองร่วมเป็นสมาชิกอยู่ (ค่าไอเกน = 14.706 ร้อยละของความแปรปรวน = 29.411)	1. ฉันรู้สึกว่าตัวเองมีความสำคัญกับคนอื่น ๆ ภายในชุมชน	.778
	2. ผู้ใหญ่ในชุมชนรับฟังในสิ่งที่ฉันต้องการจะพูด	.715
	3. ฉันจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางด้านการเมือง	.697
	4. ในอนาคต ฉันจะลงสมัครรับเลือกตั้งในการเมืองระดับท้องถิ่นหรือในระดับประเทศ	.687
	5. ฉันจะแก้ไขปัญหาทางด้านการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน	.549
	6. ผู้ใหญ่ในชุมชนทำให้ฉันรู้สึกเป็นคนสำคัญ	.547
	7. ประเทศของฉันให้ความสำคัญต่อการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	.529
	8. เพื่อนบ้านต่างห่วงใยในตัวฉัน	.446
2. การมีเจตคติด้านพลเมือง หมายถึง การที่บุคคลมีมุมมอง หลักคิด หรือความเชื่อที่ส่งผลให้กระทำการสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสาธารณะต่างๆ อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม (ค่าไอเกน = 4.670 ร้อยละของความแปรปรวน = 9.339)	1. ประชาชนทุกคนควรแสดงความรับผิดชอบต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ	.787
	2. ทุกคนควรมีความรับผิดชอบต่อความช่วยเหลือบุคคลที่ยากจนและทิวไทย	.728
	3. การติดตามข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ทางด้านการเมืองและสังคมเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ	.670
	4. ทุกคนควรมีความมุ่งมั่นต่อการเข้าร่วมพัฒนาชุมชน	.655
	5. การสนับสนุนด้านการเงินให้กับองค์กรการกุศล เป็นสิ่งที่จำเป็น	.625
	6. จิตอาสาหรือการอาสาสมัครเป็นหัวใจของการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติ	.618

ตาราง 1 องค์ประกอบและน้ำหนักองค์ประกอบความยึดมั่นในความเป็นพลเมือง (ต่อ)

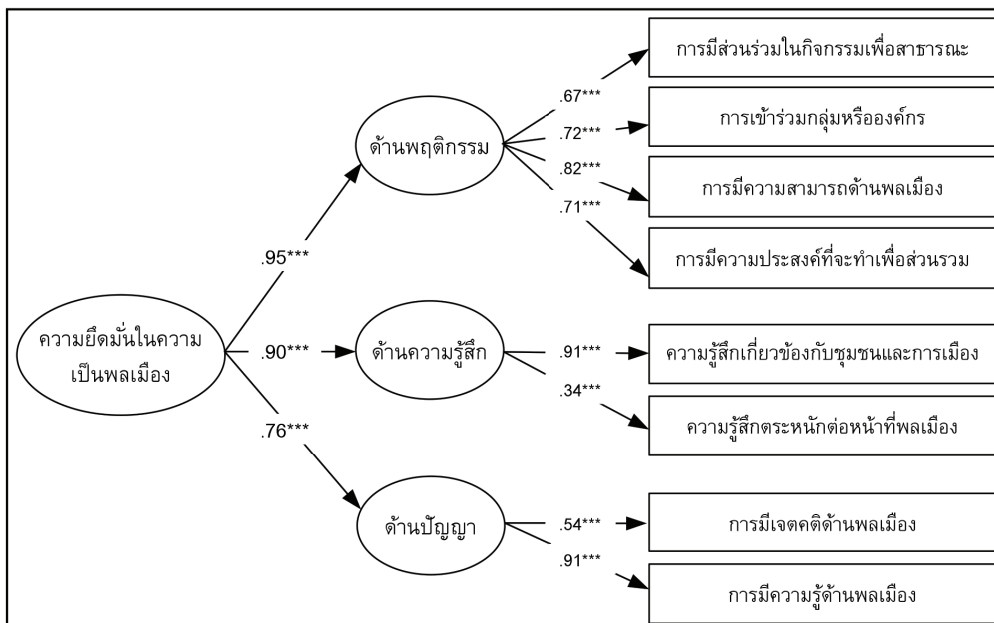
องค์ประกอบ	ข้อความ	น้ำหนัก องค์ ประกอบ
3. การเข้าร่วมกลุ่มหรือองค์กร หมายถึง การที่บุคคลเข้าร่วมเป็นสมาชิกอยู่ในกลุ่ม ชมรมหรือองค์กรที่มีเป้าหมายเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีหรือร่วมกันกระทำกิจกรรมเพื่อสาธารณะต่างๆ อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม (ค่าไอเกน = 2.046 ร้อยละของความแปรปรวน = 4.092)	1. ฉันเป็นสมาชิกในกลุ่มหรือองค์กรทางด้านสิทธิมนุษยชน	.807
	2. ฉันเป็นสมาชิกในกลุ่มหรือองค์กรทางด้านศาสนา	.779
	3. ฉันเป็นสมาชิกในองค์กรที่บริจาคเงินเพื่อไปช่วยเหลือสังคม	.723
	4. ฉันเป็นสมาชิกในกลุ่มหรือองค์กรทางด้านสิ่งแวดล้อม	.648
	5. ฉันเป็นสมาชิกของกลุ่มเยาวชน เช่น กลุ่มลูกเสือ/เนตรนารี, YMCA, หรือชมรมต่างๆ ภายใต้นมหาวิทยาลัย	.621
	6. ฉันเป็นสมาชิกในกลุ่มอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือชุมชน	.606
4. การมีความประสงค์ที่จะทำเพื่อส่วนรวม หมายถึง การที่บุคคลมีความมุ่งมั่นเจตนาหรือแนวโน้มที่จะกระทำการสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสาธารณะต่างๆ อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมในอนาคต (ค่าไอเกน = 1.846 ร้อยละของความแปรปรวน = 3.692)	1. ฉันจะร่วมทำงานด้านจิตอาสา	.759
	2. ฉันตั้งใจที่จะเข้าไปร่วมทำงานในโครงการเพื่อพัฒนาชุมชน	.754
	3. ฉันจะเข้าไปร่วมทำงานให้กับองค์กรที่มุ่งในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน	.655
	4. ฉันตั้งใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของชุมชน	.577
	5. ฉันพร้อมจะร่วมทำงานกับผู้อื่นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน	.439
	6. ฉันตั้งใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการเกี่ยวกับการปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	.433
5. การมีความสามารถด้านพลเมือง หมายถึง การที่บุคคลมีทักษะหรือความสามารถที่จะริเริ่มหรือลงมือกระทำการสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสาธารณะต่างๆ อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม (ค่าไอเกน = 1.621 ร้อยละของความแปรปรวน = 3.243)	1. ฉันสามารถพูดโน้มน้าวผู้อื่นให้เกิดความตระหนักในปัญหาทางด้านการเมืองและสังคมได้	.718
	2. ฉันสามารถจัดการเรียกร้องเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชุมชนและสังคมได้	.632
	3. ฉันสามารถรวบรวมกลุ่มนิสิตให้เข้ามาช่วยกันร่วมพัฒนามหาวิทยาลัยได้	.630
	4. ฉันสามารถร่วมลงชื่อสนับสนุนข้อเรียกร้องต่างๆ ผ่านช่องทางออนไลน์ได้	.620
	5. ฉันสามารถพูดคุยเสนอแนะความคิดเห็นต่อเรื่องราวทางด้านการเมืองและสังคมได้อย่างสม่ำเสมอ	.608
	6. ฉันสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีให้กับส่วนรวมได้	.472

ตาราง 1 องค์ประกอบและน้ำหนักองค์ประกอบความยึดมั่นในความเป็นพลเมือง (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
<p>6. ความรู้สึกตระหนักต่อหน้าที่พลเมือง หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกสำนึกต่อบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะเป็นผู้สร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีหรือผู้ที่ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสาธารณะต่างๆ อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม (ค่าไอเกน = 1.483 ร้อยละของความแปรปรวน = 2.966)</p>	1. ฉันอยากเข้าไปช่วยคนที่ถูกผู้อื่นเอารัดเอาเปรียบ	.780
	2. ฉันชอบการช่วยเหลือผู้อื่น	.700
	3. ฉันอยากช่วยลดจำนวนผู้ที่หิวโหยและยากจนในโลกใบนี้	.679
	4. ฉันรู้สึกเป็นห่วงสถานการณ์ทางการเมืองและสังคมในปัจจุบันนี้	.630
	5. ฉันอยากร่วมทำกิจกรรมที่ส่งเสริมทางด้านสิทธิมนุษยชน	.514
	6. ฉันอยากร่วมทำกิจกรรมที่ปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	.359
<p>7. การมีความรู้ด้านพลเมือง หมายถึง การที่บุคคลได้ใช้ความคิด ได้รับข้อมูลหรือมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสาธารณะต่างๆ อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม (ค่าไอเกน = 1.312 ร้อยละของความแปรปรวน = 2.625)</p>	1. ฉันได้เรียนเกี่ยวกับภาวะวิเคราะห์ประเด็นปัญหาทางด้านสังคมในชั้นเรียน	.648
	2. ฉันได้เรียนเกี่ยวกับบุคคลตัวอย่างหรือกลุ่มจิตอาสาที่ทำงานเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีต่อส่วนรวมในชั้นเรียน	.644
	3. ฉันพูดคุยกับเพื่อนหรือผู้ปกครองเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ทางด้านการเมืองและสังคม	.606
	4. ฉันมีโอกาสได้ทำงานกลุ่มในโครงการที่จะต้องไปพบกับผู้คนที่มีความแตกต่างจากตัวฉัน	.603
	5. ฉันมีโอกาสได้เข้าไปมีส่วนร่วมหรือแสดงบทบาทสมมติทางด้านการเมืองหรือกฎหมายในชั้นเรียน	.603
	6. ฉันใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อติดตามอ่านข่าวเหตุการณ์ทางด้านการเมืองและสังคมของในประเทศและต่างประเทศ	.462
<p>8. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสาธารณะ หมายถึง การที่บุคคลได้เป็นผู้ริเริ่มหรือได้ลงมือกระทำการสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีหรือได้เข้าไปมีส่วนร่วมกระทำการกิจกรรมเพื่อสาธารณะต่างๆ อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน (ค่าไอเกน = 1.132 ร้อยละของความแปรปรวน = 2.265)</p>	1. ฉันคอยช่วยเหลือเพื่อนในการแก้ไขปัญหาต่างๆ อยู่เสมอ	.647
	2. ฉันมักจะให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อนบ้าน	.572
	3. ฉันมักจะติดตามข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ภายในชุมชน	.570
	4. ฉันมักจะสละเวลาเพื่อทำกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม	.502
	5. ฉันคอยพูดกระตุ้นให้ผู้อื่นเกิดความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคม	.452
	6. ฉันบริจาคสิ่งของหรือเงินให้กับองค์กรการกุศลต่างๆ อยู่เสมอ	.451

ตอนที่ 2 การตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดคุณลักษณะความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยโดยทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน จากการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดคุณลักษณะความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ภายหลังการปรับโมเดลในส่วนที่เป็นการผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้นประมาณ 8 ครั้ง พบว่า โมเดลการวัดคุณลักษณะความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยซึ่งมี 3 องค์ประกอบและ 8 ตัวบ่งชี้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 14.116 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 9 และมีค่าความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ .118 ดังนั้น โมเดลการวัดที่สร้างขึ้นจึงสามารถนำมาอธิบายความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยได้ โดยมีค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ .991 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ .966 ค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) เท่ากับ .022 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ .037

การพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานขององค์ประกอบความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทย ได้แก่ องค์ประกอบความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองด้านพฤติกรรม องค์ประกอบความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองด้านความรู้สึก และองค์ประกอบความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองด้านปัญญา พบว่า มีค่าเป็นบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .95, .90 และ .76 ตามลำดับ ทั้งนี้ องค์ประกอบความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองด้านพฤติกรรมและด้านความรู้สึกมีความแปรปรวนร่วมกับความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองอยู่ในระดับสูง โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมได้ร้อยละ 90.8 และ 80.9 ตามลำดับ ส่วนองค์ประกอบความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองด้านปัญญามีความแปรปรวนร่วมกับความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองอยู่ในระดับปานกลาง โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมได้ร้อยละ 58.1 รายละเอียดผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดคุณลักษณะความยึดมั่นในความเป็นพลเมือง แสดงได้ดังภาพที่ 1

Chi-square = 14.116, df = 9, p = .118, GFI = .991, AGFI = .966, SRMR = .022, RMSEA = .037
 หมายเหตุ:*** p < .001

ภาพที่ 1 โมเดลการวัดความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทย

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาโมเดลการวัดคุณลักษณะความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยแบ่งออกได้เป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านพฤติกรรมด้านความรู้สึกละแวมและด้านปัญญา สอดคล้องกับการกำหนดองค์ประกอบความยึดมั่นผูกพันของ Fredericks et al. (2004) และ ปาจารย์ หวังรุ่งกิจ และคณะ (2561) อันสะท้อนกลับไปถึงแนวคิดโมเดลแรงจูงใจภายใต้ทฤษฎีการกำหนดตนเอง (Self-Determination Theory: SDT) ที่อธิบายว่าองค์ประกอบความยึดมั่นผูกพันทั้งสามด้านเกิดจากการที่ความต้องการพื้นฐานทางด้านจิตวิทยาของมนุษย์ อันได้แก่ ความต้องการความสามารถ ความต้องการความมีอิสระ และความต้องการความสัมพันธ์ได้รับการเติมเต็ม ส่งผลทำให้มนุษย์เกิดแรงจูงใจเป็นความต้องการที่จะทำหรือลงมือกระทำพฤติกรรมนั้นๆ จนสำเร็จ รวมทั้งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยโดยเน้นที่การพัฒนาด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัยของ ครุฑูญ หมั่นทรัพย์ (2551) เมื่อพิจารณาแยกองค์ประกอบรายด้านพบว่า ตัวบ่งชี้ความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองของแต่ละด้านมีความสอดคล้องและแตกต่างจากงานวิจัยก่อนหน้าดังต่อไปนี้

1.1 องค์ประกอบที่ 1 ความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองด้านพฤติกรรม ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสาธารณะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Zaff et al. (2010) Bebiroglu et al. (2013) และ Doolittle & Faul (2013) แสดงให้เห็นถึงการที่บุคคลกระทำการสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสาธารณะต่างๆ ทั้งทางด้านการเมืองและสังคมอันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ตัวบ่งชี้ด้านการเข้าร่วมกลุ่มหรือองค์กรสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lenzi et al. (2012) ที่แสดงถึงการเข้าร่วมหรือเป็นสมาชิกในกลุ่มหรือองค์กรต่างๆ ตัวบ่งชี้ด้านการมีความสามารถด้านพลเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Zaff et al. (2010) และ Bebiroglu et al. (2013) แสดงถึงการที่บุคคลรับรู้ว่าจะตนเองสามารถกระทำพฤติกรรมทางด้านพลเมืองเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม องค์ประกอบที่ 2 ความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองด้านความรู้สึก ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ด้านความรู้สึกเกี่ยวข้องกับชุมชนและตัวบ่งชี้ด้านความรู้สึกตระหนักต่อหน้าที่พลเมืองสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bobek et al. (2009) Zaff et al. (2010) และ Bebiroglu et al. (2013) สะท้อนถึงการที่บุคคลรู้สึกสัมพันธ์กับบุคคล สถานที่ และสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่และการมีความรู้สึกสำนึกต่อบทบาทหน้าที่ทางด้านพลเมืองของตนเองในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม องค์ประกอบที่ 3 ความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองด้านปัญญา ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ด้านการมีเจตคติด้านพลเมืองสอดคล้องกับงานวิจัยของ Doolittle & Faul (2013) แสดงให้เห็นถึงการที่บุคคลมีมุมมองหรือความเชื่อ อันส่งผลทำให้ต้องการสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และตัวบ่งชี้ด้านการมีความรู้ด้านพลเมืองสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bebiroglu et al. (2013) แสดงให้เห็นถึงการที่บุคคลได้คิดวางแผน มีข้อมูลหรือความรู้ในการนำไปใช้สร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีหรือมีส่วนร่วมกระทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม

1.2 ความแตกต่างจากงานวิจัยก่อนหน้าพบว่า ตัวบ่งชี้ด้านการมีความประสงค์ที่จะทำเพื่อส่วนรวมอันแสดงถึงความมุ่งมั่นเจตนาหรือแนวโน้มที่บุคคลต้องการกระทำพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมไม่ว่าจะเป็นด้านการเมืองหรือสังคมในอนาคตซึ่งควรอยู่ในตัวบ่งชี้กลุ่มเดียวกันตามแบบ Lenzi et al. (2014) แต่ผลที่ได้จากการวิจัยกลับพบว่า การมีความประสงค์ที่จะทำเพื่อส่วนรวมในกิจกรรมทางด้านการเมืองแยกกันอยู่คนละองค์ประกอบกับกิจกรรมทางด้านสังคม โดยการมีความประสงค์ที่จะทำเพื่อส่วนรวมในกิจกรรมด้านสังคมอยู่ในองค์ประกอบความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองด้านพฤติกรรมขณะที่การมีความประสงค์ที่จะทำเพื่อส่วนรวมในกิจกรรมด้านการเมืองกลับไปอยู่ในองค์ประกอบความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองด้านความรู้สึก ในตัวบ่งชี้ด้านความรู้สึกเกี่ยวข้องกับชุมชนผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการที่เยาวชนไทยจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางด้านการเมืองหรือไม่ขึ้นอยู่กับความรู้สึกเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ที่พวกเขามีต่อกลุ่มหรือต่อชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ดังนั้น ถ้าเยาวชนไทยรู้สึกผูกพันและเห็นความสำคัญของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าคนในชุมชนมีความตื่นตัวต่อกิจกรรมทางด้านการเมืองแล้ว เยาวชนก็มีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อส่วนรวมด้านการเมืองตามไปด้วยสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล และอุษา สุทธิสาคร (2558) ที่พบว่า จากลักษณะของสังคมไทยที่อยู่ร่วม

กันแบบเป็นกลุ่มทำให้อิทธิพลจากกระบวนการรวมตัวกันของคนในชุมชนส่งผลต่อพฤติกรรมของสมาชิกภายในชุมชนนั้นๆ และงานวิจัยของ สมาน พู-แสง (2540) ที่พบว่า ความตั้งใจเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในระดับปริญญาตรีมีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง รวมทั้งสอดคล้องกับวัชรวิลา ไชยสาร (2545, น. 24-25) ที่อธิบายว่าความรู้สึกผูกพันเป็นชุมชนของคนภายในชุมชนคือปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง และศรีณยู หมั่นทรัพย์ (2557, น. 113-114) ที่อธิบายว่า ชุมชนเข้มแข็งกลายเป็นประชาสังคมที่ประกอบไปด้วยพลเมืองที่กระตือรือร้นมุ่งปกป้องรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมได้ก็ต่อเมื่อคนในชุมชนร่วมมือร่วมใจช่วยกันแก้ปัญหาภายในชุมชนตั้งนั้น จากเหตุผลทั้งหมดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งข้อตั้งข้อตั้งด้านความรู้สึกเกี่ยวข้องกับชุมชนใหม่ว่าเป็น ตัวบ่งชี้ด้านความรู้สึกเกี่ยวข้องกับชุมชนและการเมือง

2. จากผลการวิจัยซึ่งเป็นการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดคุณลักษณะความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยซึ่งมี 3 องค์ประกอบได้แก่ ด้านพฤติกรรม ด้านความรู้สึกและด้านปัญญานั้นนอกจากจะมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์แล้ว (Chi-square = 14.116, df = 9, p = .118, GFI = .991, AGFI = .966, SRMR = .022, RMSEA = .037) ยังพบว่า ความสัมพันธ์ของตัวแปรชีวิตความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยระหว่างตัวแปรการมีความความสามารถด้านพลเมืองกับตัวแปรความรู้สึกเกี่ยวข้องกับชุมชนและการเมืองมีค่าความสัมพันธ์กันมากที่สุด ($r = 0.636$) เมื่อเปรียบเทียบกับตัวแปรอื่นๆ ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ถ้าเยาวชนยังรับรู้ว่าเขามีความสามารถที่จะสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีให้กับสังคมและสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสาธารณะต่างๆ อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมได้ เขาก็จะยิ่งรู้สึกว่าเขาเองมีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับชุมชนและการเมืองตามไปด้วยสอดคล้องกับ Bandura (1995) ที่อธิบายว่าโดยธรรมชาติแล้วมนุษย์ต้องการเป็นผู้ควบคุมเหตุการณ์ต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของตนเอง ดังนั้น การรับรู้ความสามารถของตนจึงส่งผลกระทบต่อกระบวนการทางด้านการคิด การตั้งใจ อารมณ์ และการตัดสินใจเลือกทำพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์ และยังสอดคล้องกับแนวคิดโมเดลแรงจูงใจภายใต้ทฤษฎีการกำหนดตนเอง (Self-Determination Theory: SDT) ที่อธิบายว่าความยึดมั่นผูกพันอันเป็นแรงจูงใจที่ทำให้มนุษย์เกิดความต้องการหรือกระทำพฤติกรรมต่างๆ จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ใน 3 ด้านได้แก่ ความต้องการความสามารถ ความต้องการความมีอิสระ และความต้องการความสัมพันธ์ ได้รับการเติมเต็มนั่นเอง

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้โมเดลการวัดคุณลักษณะความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองที่เหมาะสมสำหรับเยาวชนไทยในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย โดยพบองค์ประกอบของความยึดมั่นในความเป็นพลเมือง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพฤติกรรม ด้านความรู้สึก และด้านปัญญา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์: เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้พบค่านำหนักองค์ประกอบความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองด้านพฤติกรรมมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับองค์ประกอบความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองด้านอื่นๆ ดังนั้น การนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในหลักสูตรที่ต้องการพัฒนาส่งเสริมความเป็นพลเมืองให้กับเยาวชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวัยรุ่นตอนปลายจึงควรเน้นที่รูปแบบการเรียนการสอนที่ทำให้เยาวชนเกิดประสบการณ์ตรงโดยเน้นการปฏิบัติเป็นหลัก เพื่อกระตุ้นให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้และเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนมีความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองต่อไปในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป: เนื่องจากการวิจัยนี้มุ่งเน้นที่การพัฒนาโมเดลการวัดคุณลักษณะความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยช่วงวัยรุ่นตอนปลายดังนั้นเพื่อเป็นการต่อยอดผลจากการวิจัยจึงควรมีการศึกษาเพื่อค้นหาวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการนำมาใช้พัฒนาและส่งเสริมคุณลักษณะความยึดมั่นในความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยในช่วงวัยดังกล่าวตามองค์ประกอบในแต่ละด้านต่อไปในอนาคต

บรรณานุกรม

- ดารุณี ทิพย์กุลไพโรจน์ และวรรณี แกมเกตุ. (2558). การพัฒนาตัวบ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทย. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (OJED)*, 10(4), 209-223.
- ทัศน์วัลย์ เนียมบุบผา. (2554). รวมพลังสร้างความเป็นพลเมือง. *วารสารการศึกษาไทย*, 8(79), 3-14.
- ทิติญดา โภชนจันทร์ และสิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล. (2560). การพัฒนาแบบวัดปัญหาพฤติกรรมเด็กระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิจัย มตส สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 13(1), 93-113.
- ปจรรย์ หวังรุ่งกิจ, สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล และสิริวรรณ ศรีพหล. (2561). การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะความยึดมั่นผูกพันในวิชาการของนักศึกษาปริญญาตรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 38(1), 71-89.
- วัชรา ไชยสาร. (2545). *การเมืองภาคประชาชน พัฒนาการการมีส่วนร่วมในทางการเมือง ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและพหุการเมือง*. กรุงเทพฯ: สำนักเมฆขาว.
- สมาน พุแสง. (2540). การศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษาศาสตรบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล. (2555). การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพมาตรวัดการควบคุมตนเอง: การศึกษาแยกภาวะสันนิษฐาน. *วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 4(8), 153-167.
- สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล. (2560). การตรวจสอบความตรงโมเดลการวัดกลยุทธ์การกำกับตนเองในการเรียนรู้เชิงวิชาการของนักศึกษามหาวิทยาลัย. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 23(2), 43-60.
- สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล และอุสา สุทธิสาคร. (2558). การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะผู้นำตามแนวคิดคติมรวมหมู่ของผู้นำชุมชนที่ปฏิบัติงานในเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร. *วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 7(14), 114-123.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2559). *การสำรวจการใช้เวลาของประชากร พ.ศ. 2558 (กรกฎาคม 2557- มิถุนายน 2558)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- ศรีณยู หมั่นทรัพย์. (2551). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง: ฐานรากของการเมืองภาคพลเมือง. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 6(2), 101-115.
- ศรีณยู หมั่นทรัพย์. (2557). *พลเมืองไทย: การสร้างความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า.
- Adler, R. P., & Goggin, J. (2005). What do We Mean By "Civic Engagement"? *Journal of Transformative Education*, 3(3), 236-253.
- Bandura, A. (1995). *Self-efficacy in Changing Societies*. New York: Cambridge University Press.
- Bebiroglu, B., Geldhof, G. J., Pinderhughes, E. E., Phelps, E., & Lerner, R. M. (2013). From Family to Society: The Role of Perceived Parenting Behaviors in Promoting Youth Civic Engagement. *Parenting*, 13(3), 153-168.
- Bobek, D., Zaff, J., Li, Y., & Lerner, R. M. (2009). Cognitive, emotional, and behavioral components of civic action: Towards an integrated measure of civic engagement. *Journal of Applied Development Psychology*, 30, 615-627.
- Brese, F., Jung, M., Mirazchiyski, P., Schulz, W., & Zuehlke, O. (2011). *ICCS 2009 User Guide for the International Database Supplement 1*. Amsterdam: International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA).

- Comrey, L. A., & Lee, B. H. (1992). *A First Course in Factor Analysis*. (2nd ed.). Hillsdale, N.J.: Lawrence Erlbaum Associates.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1991). Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior. In Richard M. Steers, & Lyman W. Porter (Eds.). *Motivation and Work Behavior* (pp.44-58). NJ: McGraw-Hill, Inc.
- Doolittle, A., & Faul, A.C. (2013). Civic Engagement Scale: A Validation Study. *SAGE Open*, 3(3), 1-7.
- Flanagan, C., A., & Sherrod, L.R. (1998). Youth Political Development: An Introduction. *Journal of Social Issues*, 54(3), 447-456.
- Flanagan, C., A., Syvertsen, A., K., & Stout, M., D. (2007). *Civic Measurement Models: Tapping Adolescents' Civic Engagement*. (CIRCLE Working Paper 55). Medford, MA: CIRCLE.
- Fredericks, J., A., Blumenfeld, P., C., & Paris, A.,H. (2004). School Engagement: Potential of the concepts, State of the Evidence. *Review of Educational Research*, 74(1), 59-109.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis*. (7th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Hyman, J. B. (2002). Exploring Social Capital and Civic Engagement to Create a Framework for Community Building. *Applied Developmental Science*, 6(4), 196-202.
- Lenzi, M., Vieno, A., Perkins, D. D., Satinello, M., Elgar, F. J., Morgan, A., & Mazzardis, S. (2012). Family Affluence, School and Neighborhood Contexts and Adolescents' Civic Engagement: A Cross-National Study. *American Journal of Community Psychology*, 50, 197-210.
- Lenzi, M., Vieno, A., Sharkey, J., Mayworm, A., Scacchi, L., Pastore, M., & Santinello, M. (2014). How School can Teach Civic Engagement Besides Civic Education: The Role of Democratic School Climate. *American Journal of Community Psychology*, 54, 251-261.
- Wattananonsakul, S., & Tuicomepee, A. (2014). Protective Predictors of Smoking Intention among lower Secondary School Student in Bangkok, Thailand. *Journal of Population and Social Studies*, 22(2), 158-173.
- Zaff, J., Boyd, M., Li, Y., Lerner, J. V., & Lerner, R. M. (2010). Active and Engaged Citizenship: Multi-group and Longitudinal Factorial Analysis of an Integrated Construct of Civic Engagement. *Journal of Youth and Adolescence*, 39, 736-750.
- Zaff, J. F., Hart, D., Flanagan, C., A., Youniss, J., & Levine, P. (2001). Developing Civic Engagement within a Civic Context. In Michael E. Lamb, & Alexandra M. Freund (Eds.). *The Handbook of Life-Span Development Vol.2 Social and Emotional Development* (pp.590-630). New Jersey: John Wiley & Son, Inc.
- Zaff, J.F., Kawashima-Ginsberg, K., & Lin, E.S. (2011). Advances in Civic Engagement research: Issues of civic measures and civic context. In R.M. Lerner, JV Lerner, & JB Benson (Eds.). *Advances in Child Development and Behavior* (pp. 273-308). San Diego, CA: Elsevier.
- Zaff, J., Kawashima-Ginsberg, K., Lin, E., S., Lamb, M., Balsano, A., & Lerner, R. M. (2011). Developmental trajectories of Civic Engagement across adolescence: Disaggregation of an integrated construct. *Journal of Adolescence*, 34, 1207-1220.